

Memorandum presidenta o sčítání a WNS v roce 2011

Vážení přátelé,

dovolte mi, abych Vám touto formou popřál všeho nejlepšího a množství netopýrologických i jiných úspěchů v nastávajícím roce. Rok 2010 byl, myslím, pro naši netopýrologii dost úspěšný - zdařilá světová konference i zasedání smluvních stran EUROBATS, které u nás proběhly, potvrdily výbornou mezinárodní pověst naší chiropterologie a mimo jiné též připoměly, že lecos z toho, co u nás na poli výzkumu a ochrany netopýrů podnikáme, snese srovnání s evropskou i světovou špičkou. V první řadě to platí o našich monitorovacích programech, zejména zimním sčítání, které co do rozsahu a délky sledování nemá ve světě obdoby. Prioritní význam našich dat a potenciálu, kterým naše netopýrologie vládne, se nečekaně ukázal i při zhodnocení dat o výskytu infekční mykocy *Geomyces destructans*, původce syndromu bílého nosu, která jsme operativně nashromáždili během minulé zimy. Rozsah a komplexita získané informace, řádově převyšující analogické poznatky z jiných evropských zemí, byly hlavním důvodem přijetí práce o tomto předmětu, vzorně sestavené Natalií Martínkovou, do vysoce prestižního periodika PlosONE (viz příloha). Data z minulé zimy ukázala, že mykosa se vyskytuje v nezanedbatelném počtu zimovišť, v některých postihuje i většinu zimujících kusů nejčastěji napadeného druhu - *Myotis myotis*. Současně ukázala, že jednotlivé oblasti se co do výskytu mykocy dosti liší, stejně tak jako to, že v řadě lokalit nebylo v loňské zimě napadení netopýrů zaznamenáno vůbec. Přestože nebyl prokázán jediný případ úhynu jednoznačně způsobený mykosou, fatální dopad na netopýří populace a osídlení jednotlivých zimovišť rozhodně nelze ani u nás vyloučit. Právě data z letošní zimy a jejich srovnání s poměry v předchozích sezonách mohou být pro zodpovězení těchto otázek a posouzení dynamiky šíření infekce naprosto zásadní. Zvláště důležitá jsou v této souvislosti zejména spolehlivá data o kontrolách s negativním výskytem mykocy!!

Základním předpokladem je zahrnutí co největšího počtu lokalit (v každém případě všech zimovišť, kde bylo šetření na výskyt mykocy provedeno loni resp. v předchozích letech) a dodržení jednoduchých základních pravidel. Ty jsou (v analogii s loňskými - srv. <http://wns2010.webnode.cz>) následující:

(a) vedle standardní sčítací kontroly (optimálně na přelomu ledna a února) provést shodnou kontrolu v pozdějším termínu (konec únor-březen), případně další kontrolu v samém závěru sezony (přelom března-dubna).

(b) Při všech kontrolách pečlivě vizuálně - bez rušení - prohlédnout pokud možno všechny kusy (v protokolu zaznamenat vedle celkového počtu kolik kusů bylo fakticky prohlédnuto) a přítomnost mykocy (počty kusů) klasifikovat do následujících kategorií

0 - žádné známky

1 - neúplný houbový porost (skvrny ca 1 cm, asymetrický výskyt na jedné tváři či křídlech apod.)

2 - souvislý houbový porost na obou tvářích

3 - otevřené léze na boltcích či křídlech (hyfový porost na hlavě může být již setřen)

4 - rozsáhlé porosty a léze s markntní změnou zdravotního stavu či s úhynem

(c) zaznamenat přítomnost clusterů (a jejich velikost) a počet napadených kusů v jednotlivých clusterech

Výsledný záznam by tak mohl vypadat např. následovně:

Nížká Líšnice, štola, 27.2.2011, I. Horáček

Rhip 6 / 4: 3 vs.1-0-0-0 (celkový počet/ prozkoumaných: z nich kategorie 0 vs. 1-2-3-4)

Mmyo 25 / 25: 20 vs.1-4-1-0 clust. 8/8: 4 vs.1-3-0-0, 2/2: 2 vs.0

Mdau 5 / 5: 5 vs.0

V nejasných případech zejm. u jiných druhů než *M.myotis* lze doporučit kontrolní odběr průhlednou samolepicí páskou a mikroskopické vyšetření (charakteristické masivní rohlíčkovité spory *Geomyces destructans*) příp. odběr tamponem do eppendorfky na kultivaci a genetické vyšetření (Dr.Kubátová PřF UK, Dr. Martínková ÚBO AV ČR). S výjimkou takovýchto případů, netopýry, včetně infikovaných, obecně nerušit!

Detaily týkající se profesionálního výzkumu problematiky ponechám na jinou příležitost - podrobnosti, včetně postupu shromažďování dat apod., můžeme je probrat třeba na blížících se Zoologických dnech v Brně (kam jsem takto diskusně pojatý příspěvek za naši organizaci též přihlásil). Pro tuto chvíli se nicméně omezím pouze na připomínku, že podobně jako v shora zmíněném publikačním výstupu, budeme i nadále důsledně dbát na odpovídající zhodnocení podílu každého ze zúčastněných a zohlednění určující role ČESONu na výzkumu a poznání celé problematiky.

Tolik ve stručnosti. Ještě jednou tedy všechno nej a mnoho úspěchů v roce netopýra.

Srdečně

Ivan Horáček,
předseda ČESON